

ELFOGADOTT SZÖVEGEK

P8_TA(2015)0275

A burundi helyzet

Az Európai Parlament 2015. július 9-i állásfoglalása a burundi helyzetről (2015/2723(RSP))

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Burundiról szóló korábbi állásfoglalásaira,
- tekintettel a Cotonoui Megállapodásra,
- tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának a burundi helyzetről szóló 2014. április 10-i nyilatkozatára,
- tekintettel a Burundira vonatkozó, a békét és a megbékélést célzó arushai megállapodásra,
- tekintettel Burundi alkotmányára,
- tekintettel a Kelet-afrikai Közösség államfői által 2015. május 31-én, a tanzániai Dar es-Salaamban kiadott nyilatkozatra,
- tekintettel a volt burundi államfők, politikai pártok és civil társadalmi szervezetek által 2015. május 28-án, Bujumburában tett rendkívüli felhívásra,
- tekintettel az Afrikai Unió 2015. június 13-i csúcstalálkozóján elfogadott, a burundi helyzetről szóló határozatokra,
- tekintettel a Tanács Burundiról szóló 2015. június 22-i következtetéseire,
- tekintettel Federica Mogherini alelnök/főképviseelőnek a Burundiba indítandó uniós választási megfigyelő misszió felfüggesztéséről szóló 2015. május 28-i nyilatkozatára, valamint az alelnök/főképviseelő szóvivőjének a burundi helyzetről szóló 2015. június 29-i nyilatkozatára,
- tekintettel az az AKCS–EU Közös Parlamenti Közgyűlés Elnökségének 2015. június 14-i határozatára, amelyben az országban uralkodó helyzet miatt felfüggeszti a burundi parlamenti választásokat megfigyelő misszió tevékenységét,

- tekintettel az EU emberi jogok védelmezőiről szóló iránymutatásaira és az EU véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó emberi jogi iránymutatásaira, valamint a Tanács 2014. júniusi következtetéseire, amelyekben kötelezettséget vállalt arra, hogy fokozza az emberijog-védőkkel kapcsolatos munkáját,
 - tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára,
 - tekintettel a demokráciáról, a választásokról és a kormányzásról szóló afrikai chartára,
 - tekintettel a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára,
 - tekintettel az emberi jogok és a népek jogainak afrikai chartájára,
 - tekintettel eljárási szabályzata 123. cikkének (2) és (4) bekezdésére,
- A. mivel a burundi alkotmány 96. cikke és a békét és megbékélést célzó arushai megállapodás 7. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy az elnök legfeljebb két cikluson át töltheti be e tisztséget; mivel Pierre Nkurunziza elnök 2005 óta van hivatalban, mivel 2010-ben újraválasztották egy olyan választás során, amelyet az ellenzék a kormányt megfélemlítéssel vádolva bojkottált;
 - B. mivel Nkurunziza elnök 2015. április 26-án bejelentette, hogy a harmadik ciklusban is elindul a választásokon – választhatóságát azzal indokolva, hogy az első ciklusban jogalkotók nevezték ki –, és ezáltal az országban zűrzavart okozott, és kiterjedt tiltakozásokat, továbbá 2015 májusában egy sikertelen katonai puccsot váltott ki;
 - C. mivel a bejelentést követően, a hadsereg korábbi vezérőrnagya, Godefroid Niyombare által vezetett sikertelen puccskísérlet után 2015. május 14-én 17 tisztviselőt letartóztattak, Godefroid Niyombare pedig elmenekült az országból, és több mint 70 ember vesztette életét az erőszakos cselekmények és sorozatos gránátáadások során;
 - D. mivel a Független Nemzeti Választási Bizottság két magas rangú tagja, az Alkotmánybíróság egyik magas rangú bírója – akinek az volt a feladata, hogy döntsön a harmadik elnöki ciklus jogszerűségéről –, valamint a nemzetgyűlés elnöke is elmenekült az országból, és mindannyian arra hivatkoztak, hogy saját biztonságuk van veszélyben; mivel 2015. június 25-én Burundi egyik alelnöke, Gervais Ruffyikiri is elmenekült az országból, miután kétségbe vonta, hogy újraválasztható-e az elnök a harmadik ciklusra is;
 - E. mivel a rendőrség a békés tüntetőkkel szemben túlzott erőszakot alkalmazott, ami életek kioltásával is járt; mivel a rendőrség adatai szerint 2015. április 26. és május 12. között a tüntetésekkel összefüggésben 892 személyt tartóztattak le, és közülük 568-at bocsátottak később szabadon; mivel 280 fogva tartott személyt átadtak az államügyészségnek;
 - F. mivel a hatóságokhoz köthető milícia fellépései még inkább fokozzák az erőszakot; mivel nem kormányzati szervezetek és emberijog-védők elítélték, hogy a Nemzeti Tanács a Demokrácia Védelmére / Erők a Demokrácia Védelmére (CNDD-FDD) párt milíciájának tagjai beszivárognak a rendőrségbe és a fegyveres csoportokba;

- G. mivel az ellenzéki pártok és a civil társadalom bojkottálta a választásokat az állami intézmények részrehajló felhasználása, a CNDD-FDD ifjúsági milíciája (az Imbonerakure) által alkalmazott erőszak és megfélemlítés, a Független Nemzeti Választási Bizottságba vetett bizalom hiánya, valamint a választási folyamat inkluzivitásának megnyirbálását célzó kormányzati stratégiák, többek között a választók nyilvántartásba vételével kapcsolatos nehézségek és a választókerületek uralkodó pártnak kedvező átrajzolása miatt; mivel a helyzet arra készítette a burundi katolikus egyházat, hogy visszarendelje a választások megszervezéséhez segítségül kijelölt papokat, arra hivatkozva, hogy „nem tud támogatni olyan választásokat, amelyek körül ennyi a hiányosság”;
- H. mivel Burundi hatalmon lévő pártja bojkottálta az általa lemondásra felszólított Abdoulaye Bathily ENSZ-közvetítő, valamint az ENSZ, az Afrikai Unió (AU), a Kelet-afrikai Közösség és a Nagy-tavak Régió Nemzetközi Értekezlete képviselőiből álló „közvetítőcsoport” égisze alatt folytatandó, közvetítést célzó tárgyalások újrafelvételét;
- I. mivel a nemzetközi közösség az arushai egyezmények öröként fontos szerepet játszik a régióban, és mivel az olyan intézmények, mint a Nemzetközi Büntetőbíróság, fontos szerepet játszanak a Burundiban elkövetett erőszak és bűncselekmények független kivizsgálásában;
- J. mivel a nemzetközi közösség választások elhalasztására vonatkozó felhívásai, továbbá a civil társadalom és az ellenzék általi bojkott ellenére 2015. június 29-én megtartották a parlamenti választásokat, az elnökválasztást pedig a tervek szerint 2015. július 15-én rendezik;
- K. mivel az EU 2015. június 29-én visszavonta Burundiba indítandó választási megfigyelő misszióját, mivel úgy vélte, hogy a hitelesség, az átláthatóság és befogadó jelleg biztosításához szükséges minimális feltételeket is nélkülöző parlamenti választások megtartása csak súlyosbíthatja a válságot;
- L. mivel az ENSZ megfigyelői arról számoltak be, hogy a 2015. június 29-i választás „feszült politikai válság közepette és az ország egyes részein a komoly rettegés és megfélemlítés légkörében” zajlott, és így arra a következtetésre jutottak, hogy „a körülmények nem szabad, hiteles és befogadó jellegű választásokat eredményeztek”;
- M. mivel a választási folyamatot továbbra is súlyosan hátráltatják a független médiára vonatkozó korlátozások, a tüntetők elleni túlzott erőszak alkalmazása, az ellenzéki pártok és a civil társadalom megfélemlítésének légköre és a választási hatóságokba vetett bizalom hiánya, ami az EU-t arra készítette, hogy választási megfigyelő missziójának felfüggesztése mellett döntsön;
- N. mivel a Kelet-afrikai Közösség (EAC) és az Afrikai Unió (AU) úgy nyilatkozott, hogy a választások megszervezéséhez szükséges feltételek jelenleg nem teljesülnek, és hogy nincs mód arra, hogy ezeket a feltételeket a burundi alkotmányban előírt határidőn belül megteremtsék;
- O. mivel az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) szerint mintegy 127 000 ember menekült szomszédos államokba, humanitárius vészhelyzetet okozva a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Ruandában és Tanzániában, ahol

kolerajárvány kitöréséről számoltak be;

- P. mivel a Burundiban kialakult politikai patthelyzet és a biztonsági és gazdasági helyzet romlása súlyos következményekkel jár a lakosságra nézve, továbbá az egész térséget veszélyezteti, és Burundi a 12 éven át tartó, 2005-ig mintegy 300 000 ember halálát követelő etnikai színezetű polgárháború óta legsúlyosabb válságát éli;
- Q. mivel az Európai Parlament korábbi állásfoglalásait, és különösen azoknak a Cotonoui Megállapodás 96. cikkére történő hivatkozását követően az uniós képviselők – a választási ütemtervvel és a Választási Magatartási Kódexszel (*Code de bonne conduite en matière électorale*) összhangban – ragaszkodtak az országban jelenlévő összes politikai erő választási folyamatban való inkluzív részvételéhez;
- R. mivel az Unió felfüggesztette a Burundinak nyújtandó választási támogatás fennmaradó, 1,7 millió eurós összegének folyósítását, mivel a békés, befogadó jellegű és átlátható, a politikai szabadságjogokat – többek között a véleménynyilvánítás szabadságát – nem sértő választási folyamat hitelességének és zökkenőmentességének biztosításához szükséges feltételek jelenleg nem teljesülnek;
- S. mivel Belgium is bejelentette a választási támogatás felfüggesztését, és úgy döntött, hogy visszatartja a választásokra elkülönített 4 millió euró felét, és 5 millió eurót kivon a Hollandiával közösen finanszírozott rendőrségi együttműködési megállapodásra szánt összegből; mivel Franciaország is felfüggesztette a Burundival való biztonsági együttműködést, Németország pedig bejelentette a burundi kormánnyal folytatott összes kétoldalú együttműködés felfüggesztését;
- T. mivel a véleménynyilvánítás szabadságához való jogot mind a burundi alkotmány, mind pedig a Burundi által megerősített nemzetközi és regionális szerződések garantálják, és az része a jó kormányzásra és a korrupció elleni harcra irányuló nemzeti stratégiának, továbbá alapvető feltétele a szabad, tisztességes, átlátható és békés választásoknak; mivel ugyanakkor a média felett teljes ellenőrzést gyakorolnak, miután május közepén bezárták az összes magántulajdonban lévő műsorszolgáltatót, tömegesen elvándoroltak az újságírók, a Burundiban maradók pedig folyamatos fenyegetésnek vannak kitéve;
- U. mivel az Unió jelentős mértékben hozzájárul Burundi éves költségvetéséhez, amelynek közel fele nemzetközi segélyekből származik, és a közelmúltban 432 millió eurót irányzott elő Burundi – a világ egyik legszegényebb nemzete – számára a 2014–2020 közötti időre szóló Európai Fejlesztési Alapból, többek között a kormányzás és a civil társadalom fejlesztéséhez való hozzájárulásként;
- V. mivel a jelenlegi helyzet kihat Burundi valamennyi lakosának gazdasági és társadalmi életére; mivel a fővárosban, Bujumburában a legtöbb iskolát és egyetemi központot bezárták az erőszakos demonstrációk miatt, a helyi valuta leértékelődött, nőtt a munkanélküliség, az adóbevételek pedig csökkentek, mivel bezártak a kereskedelmi központok, és lassult a szomszédos államokkal folytatott kereskedelem;
- 1. súlyos aggodalmának ad hangot a Burundiban és a tágabb értelemben vett térségben uralkodó, egyre súlyosbodó politikai és humanitárius helyzet miatt; kéri az erőszak és az ellenzék politikai megfélemlítésének azonnali beszüntetését, valamint a

politikai pártokkal szövetkező, fegyveres ifjúsági csoportok haladéktalan lefegyverzését; együttérzését fejezi ki az erőszakos cselekmények áldozatai és azok iránt, akik életüket veszítették, és kéri, hogy nyújtsanak azonnali humanitárius segítséget az otthonuk elhagyására kényszerülők számára;

2. elítéli a burundi kormány azon határozatát, hogy az uralkodó kritikus politikai és biztonsági helyzet dacára folytatják a választásokat, valamint amiatt, hogy a választási folyamatot súlyosan hátráltatják a független médiára vonatkozó korlátozások, a tüntetők elleni túlzott erőszak alkalmazása, az ellenzéki pártok és a civil társadalom megfélemlítésének légköre és a választási hatóságokba vetett bizalom hiánya; nyomatékosan felszólítja a burundi hatóságokat, hogy a 2015. július 15-re kiírt elnökválasztást halasszák el, összhangban az Afrikai Unió felhívásaival, és valamennyi érdekelt felet vonják be az arra irányuló erőfeszítésekbe, hogy békés, hiteles, szabad és tisztességes választási folyamatot eredményező körülményeket teremtsenek;
3. felhívja a választási folyamatban részt vevő összes érintettet, köztük a választások szervezéséért felelős szerveket és a biztonsági szerveket, hogy tartsák tiszteletben az arushai megállapodásban rögzített kötelezettségvállalásokat, és emlékeztet arra, hogy ez a megállapodás vetett véget a polgárháborúnak, valamint erre épül a burundi alkotmány; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a választási menetrendet az ENSZ szakmai értékelésén alapuló konszenzusos megállapodás alapján készítsék el;
4. ismételten hangsúlyozza, hogy csak a burundi kormány, az ellenzék és a civil társadalom bevonásával zajló, az arushai megállapodással és a burundi alkotmánnyal összhangban álló párbeszéd és konszenzus révén lehet olyan tartós politikai megoldást találni, amely biztonságot és demokráciát kínál a burundi nép számára; felszólítja az összes burundi érdekelt felet, hogy folytassa a párbeszédet a nézeteltérés tárgyát képező valamennyi kérdésről; ezért támogatja az Afrikai Unió (AU), a Kelet-afrikai Közösség (EAC) és az ENSZ közvetítésre irányuló erőfeszítéseit, és készen áll arra, hogy támogassa az AU által a közelmúltban bejelentett konkrét intézkedések végrehajtását;
5. ismételten támogatásáról biztosítja az EAC által kifejtett folyamatos erőfeszítéseket, és hangsúlyozza a Dar es-Salaamban 2015. május 13-án és 31-én tartott csúcstalálkozókon elfogadott intézkedések fontosságát, beleértve a felhívást a választások elhalasztására és az erőszak azonnali beszüntetésére, a politikai pártokhoz kötődő ifjúsági csoportok lefegyverzésére, a burundi érdekelt felek közötti párbeszéd kezdeményezésére, valamint a régió részéről az arra vonatkozó kötelezettségvállalást, hogy a helyzet romlása esetén nem marad tétlen, ami keretet teremt a válság politikai és konszenzusos megoldásához;
6. emlékeztet arra, hogy az EU Burundival fennálló partnerségét a Cotonoui Megállapodás szabályozza, valamint hogy minden félnek tiszteletben kell tartania és végre kell hajtania a szóban forgó megállapodás feltételeit, különös tekintettel az emberi jogok tiszteletben tartására; megjegyzi, hogy Burundi ezenkívül aláírta és ratifikálta a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát és az emberi jogok és a népek jogainak afrikai chartáját, következésképpen köteles tiszteletben tartani az egyetemes emberi jogokat és a véleménynyilvánítás szabadságát; ezért felszólítja a burundi kormányt, hogy tegye lehetővé a megfélemlítés nélküli, valódi és nyílt politikai vitát, és ne éljen vissza az igazságszolgáltatással a politikai

versenytársak kizárása érdekében;

7. tudomásul veszi az Európai Unió és a burundi hatóságok között a Cotonoui Megállapodás 8. cikke értelmében lefolytatott párbeszédet; úgy véli, hogy ennek ellenére folytatódik a Cotonoui Megállapodás elengedhetetlen és alapvető elemeinek – különösen az alapvető emberi és demokratikus elvek tiszteletben tartásának – megsértése, ezért felszólítja a Bizottságot, hogy a megfelelő intézkedések meghozatala érdekében kezdeményezze a 96. cikk szerinti eljárást;
8. ezenkívül felszólítja ezért a Bizottságot, hogy haladéktalanul vizsgálja felül az uniós támogatásokat azok eltérítése érdekében, növelve a civil társadalom pénzügyi támogatását, a központi költségvetés támogatása helyett inkább a humanitárius segítségnyújtásra összpontosítva, és egyúttal szem előtt tartva a burundi hadseregnek a szomáliai békefenntartó misszióban játszott igen dicséretes szerepét;
9. a Külügyek Tanácsa 2015. június 22-i üléséhez csatlakozva felszólítja a Bizottság alelnökét/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét (az alelnököt/főképviselőt), hogy készítsen listát az azon személyek ellen irányuló célzott korlátozó intézkedésekről, valamint vízumkiadási és utazási tilalmakról, akik erőszakos cselekményekért vagy elnyomásért felelősek és súlyosan megsértették az emberi jogokat, illetve akik aktívan gátolják az AU és az EAC által javasolt keretek közötti politikai megoldást, továbbá felszólítja az alelnököt/főképviselőt, hogy hozza meg a szükséges intézkedéseket e személyek pénzeszközeinek befagyasztására az uniós tagállamokban;
10. mélységes aggodalmát fejezi ki a válság kezdete óta bejelentett áldozatok és súlyos emberi jogi jogsértések, különösen az Imbonerakure tagjainak tulajdonított visszaélések magas száma miatt; megjegyzi, hogy az emberi jog-védőknek, a politikai aktivistáknak és az újságíróknak megfélemlítéssel és kockázatokkal kell szembenézniük, valamint hogy az ellenzéki párt egyes tagjait önkényesen letartóztatják; kéri a békés gyülekezéshez és a véleménynyilvánításhoz való joguk gyakorlásáért letartóztatott valamennyi személy azonnali és feltétel nélküli szabadon bocsátását;
11. követeli, hogy azonnal vessenek véget az Imbonerakure általi erőszaknak és a megfélemlítésnek; felszólítja a CNDD-FDD pártot, hogy tegyen azonnali lépéseket az ifjúsági milícia lefegyverzése érdekében, vegye rá tagjait, hogy hagyjanak fel az ellenfelek megfélemlítésével és az ellenük indított támadásokkal, valamint biztosítsa a visszaélések elkövetőinek bíróság elé állítását; kéri, hogy végezzenek független nemzetközi vizsgálatot annak tisztázására, hogy a CNDD-FDD valóban felfegyverzi és kiképzí-e ifjúsági tagozatát; emellett nyomatékosan felszólítja az ellenzéki pártok vezetőit is, hogy kerüljék el az ellenfelekkel szembeni erőszakot;
12. ismételten hangsúlyozza, hogy a súlyos emberi jogi visszaélésekért felelős személyek nem élvezhetnek büntetlenséget, ezeket a személyeket egyénenként felelősségre kell vonni, és tetteikről bíróság előtt kell számot adniuk; különösen fontosnak tartja, hogy az emberi jogi megfigyelők és katonai szakértők AU által bejelentett bevetése azonnal megkezdődjön;
13. megjegyzi, hogy sikertelenek azok a próbálkozások, amelyekkel egyes erők a zavargásokat etnikai konfliktussá próbálják alakítani, és hogy a politikai

megosztottság Burundiban nem kifejezetten etnikai jellegű; úgy véli, ez azt mutatja, hogy az arushai megállapodások sikeresen hoztak létre etnikailag kiegyensúlyozott hadsereget és rendőrséget; felhívja ezért a Nemzetközi Büntetőbíróság ügyészét, hogy szorosán kísérje figyelemmel, hogy ezek a médiaorgánumok, valamint a politikai vezetők beszédei nem szítanak-e etnikai alapú gyűlöletet;

14. ezzel összefüggésben ismételten hangsúlyozza, hogy fontos betartani a Választási Magatartási Kódexet és az ENSZ közreműködésével kidolgozott, a politikai szereplők által 2013-ban aláírt választási ütemtervet, és teljes mértékben támogatja az ENSZ és a regionális hatóságok erőfeszítéseit a politikai erőszak további terjedésének megakadályozására;
15. szorgalmazza a médiára, valamint az internethez való hozzáférésre vonatkozó korlátozások azonnali feloldását, valamint ismételten elítéli az ország egyik fő hírszolgálataként működő Radio Publique Africaine elleni, ismétlődő támadásokat; úgy véli, hogy csak akkor kerülhet sor törvényes választásokra, ha a médiaorgánumok korlátozások nélkül működhetnek, és az újságírók megfélemlítés nélkül tudósíthatnak;
16. elismeri azon humanitárius szervezetek és a szomszédos országok azon hatóságainak szerepét, amelyek foglalkoznak a válság elől menekülők szükségleteivel és védelmet nyújtanak a menekülteknek; üdvözli a Bizottság bejelentését, miszerint további 1,5 millió eurót fordít a humanitárius helyzet enyhítésére; figyelmeztet azonban arra, hogy az Uniónak és a tagállamoknak egyaránt sürgősen fokozniuk kell kötelezettségvállalásaikat, tekintettel arra, hogy rendkívül sok menekült áramlik be egy már most is instabil térségbe, valamint aggasztó hírek érkeznek a kolera kitöréséről és a szexuális erőszakról; hangsúlyozza, hogy a menekülni kényszerülők számára hosszú távú stratégia kidolgozására van szükség egyrészt az orvosi és élelmezési segítségnyújtás, másrészt a visszailleszkedési és pszichológiai támogatás tekintetében;
17. felszólítja az Európai Uniót és a tagállamokat, hogy – többek között a térségbe irányuló jelenlegi segélyek kiegészítésével – teljesítsék az ENSZ által kidolgozott burundi regionális menekültügyi reagálási terv tekintetében vállalt valamennyi kötelezettségüket, amelyhez 2015 szeptemberéig 207 millió dollárra van szükség annak érdekében, hogy segítséget lehessen nyújtani a várhatóan 200 000 burundi menekült számára;
18. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok kormányainak, Burundi kormányának és a Nagy-tavak régió országai kormányainak, a Kelet-afrikai Közösség kormányainak, Federica Mogherininek mint a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, az Afrikai Uniónak, az ENSZ főtitkárának, az AKCS–EU Közös Parlamenti Közgyűlés társelnökeinek és a Pánafrikai Parlamentnek.